

Linnainmaa, uusi katuyhteys, asemakaava nro 8948

Liito-oravaselvitys sekä luontoarvojen yleiskuvaus

Päiväys	28.9.2023
Laatija	Lauri Erävuori
Tarkastaja	Jaakko Kullberg
Projektinumero	YKK67826

28.9.2023

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Selvitysalue	3
3	Menetelmät	4
	3.1 Liito-oravakartoitus	4
	3.2 Kasvillisuus ja luonnonympäristöt	5
4	Liito-orava	5
	4.1 Aikaisemmat tiedot	5
	4.2 Tulokset	8
5	Kasvillisuus ja luontotyypit	10
	5.1 Huomionarvoiset lajit	14
	5.2 Haitalliset vieraslajit	14
	5.3 Ekologiset yhteydet	15
6	Yhteenveto	16
7	Lähteet	16

28.9.2023

Linnainmaa, uusi katuyhteys, asemakaava nro 8948

1 Johdanto

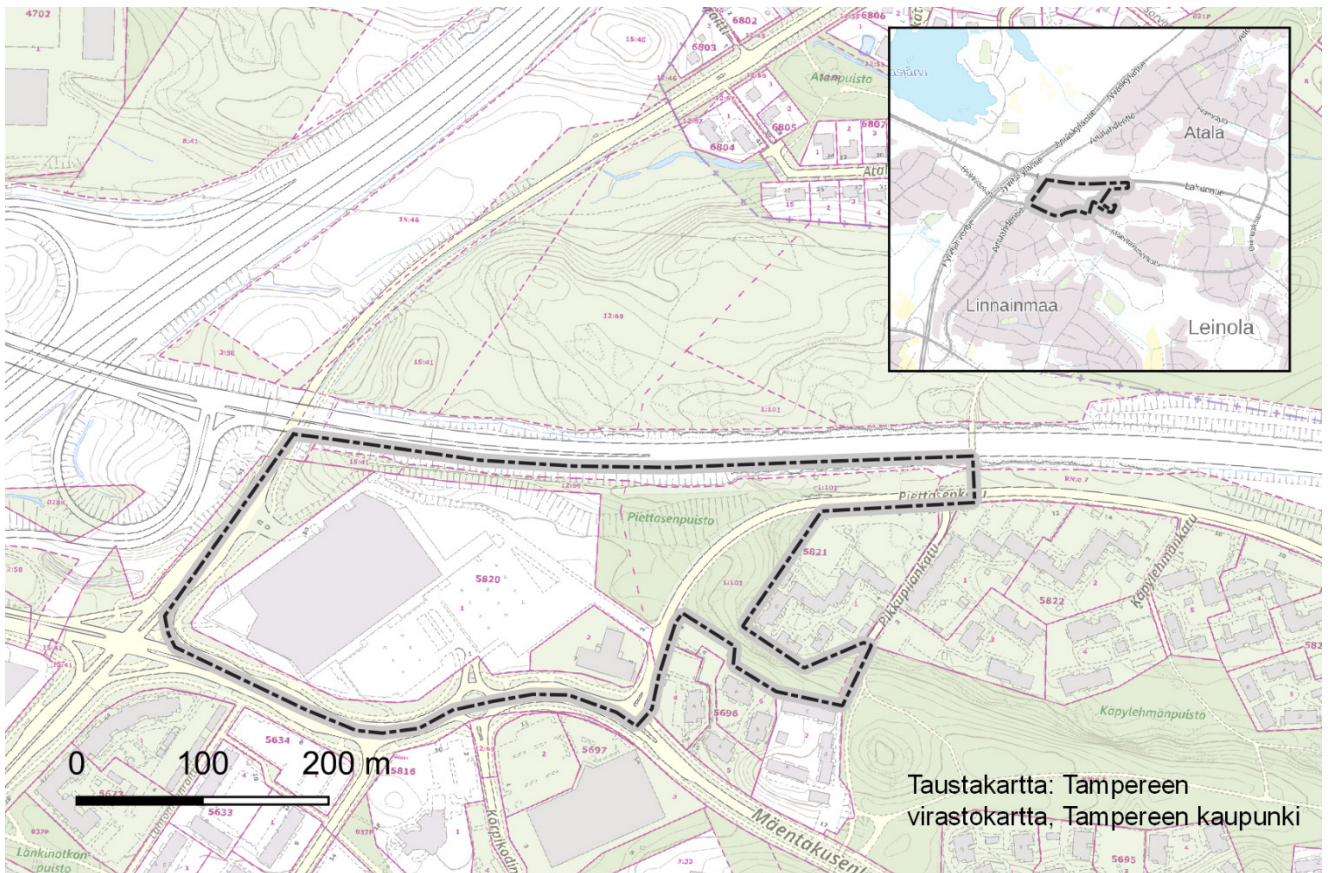
Tämä selvitys on tehty Tampereen kaupungin toimeksiannosta Linnainmaan asemakaavan laatimiseen liittyen. Selvitys sisältää liito-oravan esiintymisen kartoituksen sekä kasvillisuuden ja luonnonolojen yleispiirteisen kuvauksen.

2 Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Linnainmaalla ja on kooltaan noin 9 hehtaaria. Aluetta rajaavat pohjoisessa Lahdentien, lännessä Aitolahdentie, etelässä Mäentakusenkatu sekä idässä Piettassenkatu. Itäosassa selvitysalueeseen sisältyy kapea viheralue Piettassenkadun ja Pikkupiiiankadun välissä. (Kuva 1). Selvitysalueesta noin puolet on rakennettua ympäristöä käsittäen katualueita, pysäköintialueita sekä kauppakeskuksen alueen. Kasvullisia ympäristöjä on kauppakeskuksen länsi- ja pohjoispuolella kapeina vyöhykkeinä sekä hieman laajempina alueina kauppakeskuksen itäpuolella.

28.9.2023

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus. Taustakarttana Tampereen kaupungin virastokartta (2023).

3 Menetelmät

Lähtöaineistona on käytetty karttoja ja ilmakuvia. Aiemmat mahdolliset lajihavainnot alueelta tarkistettiin lajitietokeskuksen Laji.fi -palvelusta (20.4.2023) sekä Tampereen rajapinta-aineistoista (20.4.2023). Selvityksen toteutti FM biologi Lauri Erävuori Sitowise Oy:stä. Lajitietokeskuksen aineistoissa on selvitysalueelta liito-oravahavainnointia vuosilta 2004-2016. Vuoden 2016 havainnot vastaavat Tampereen kaupungin rajapintapalvelun havainnointia.

3.1 Liito-oravakartoitus

Liito-oravaselvitys laadittiin Niemisen ja Aholan (2017) ohjeen "Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt" mukaisesti

28.9.2023

papanakartoitusmenetelmällä. Selvityksessä etsittiin liito-oravan papanoita puiden juurilta sekä kartoitettiin liito-oravalle soveltuvat kolopuut, risupesät ja pöntöt. Havainnot merkittiin ylös gps-laitteella. Lisäksi selvityksessä kartoitettiin elinympäristöjen soveltuvuus liito-oravalle ja kulkuyhteyksien toimivuus.

3.2 Kasvillisuus ja luonnonympäristöt

Selvitysalue kuljettiin kattavasti läpi sekä toukokuussa että heinäkuussa. Tehtävänä oli laatia luonnonympäristön yleiskuvaus, joten selvitysalueen kattavaa kuviointia ei tehty. Kartoituksen perusteella laadittiin yleiskuvaus, nostettiin esiin huomionarvoiset ympäristöt käsittäen uhanalaiset luontotyypit sekä suojellut luontotyypit (vesilaki ja luonnonsuojelulaki) sekä huomionarvoiset kasvilajiesiintymät. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen toteutti FM biologi Lauri Erävuori.

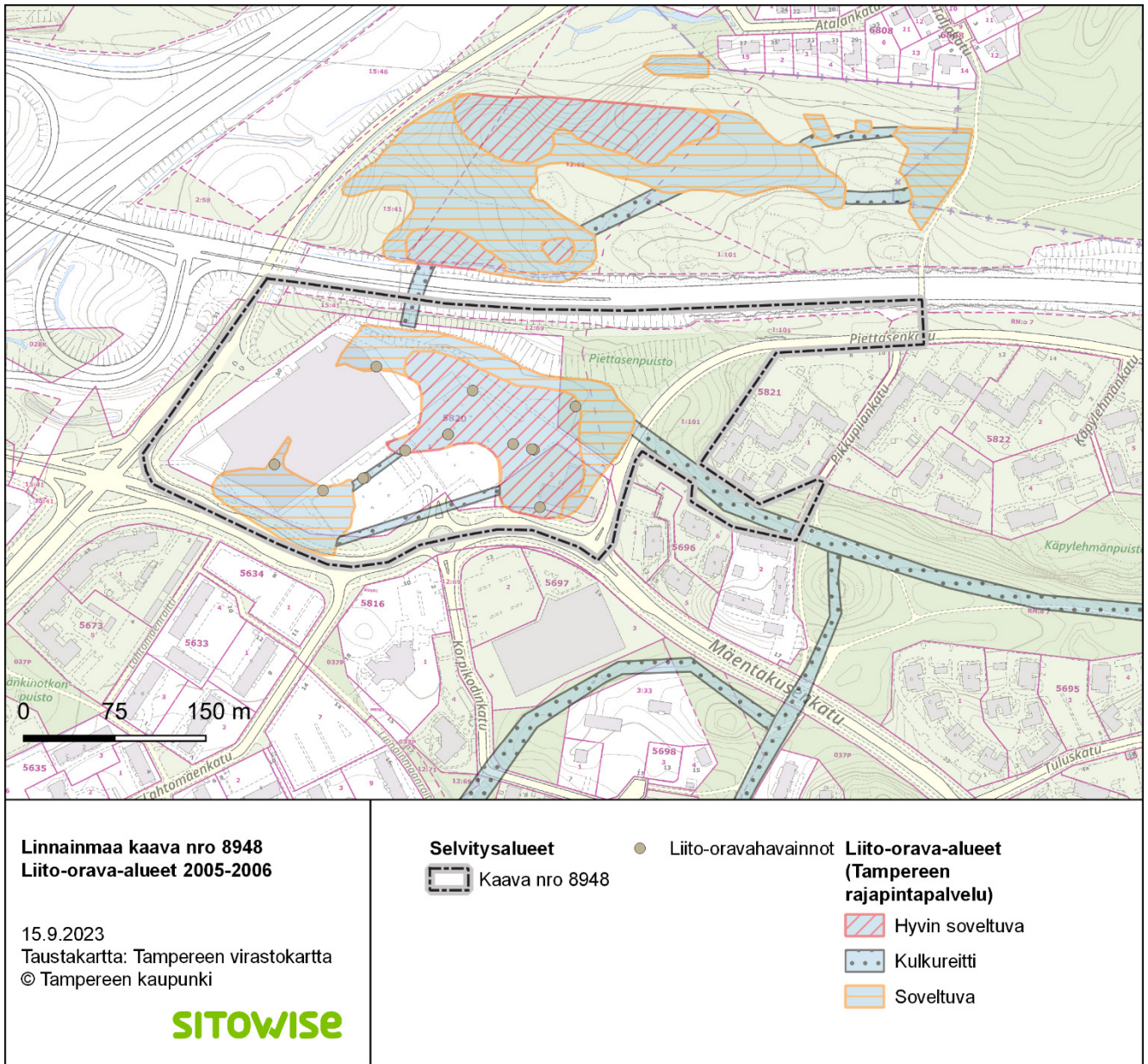
4 Liito-orava

4.1 Aikaisemmat tiedot

Selvitysalueella on aiemmin tehty liito-oravaselvityksiä vuosina 2005-2006 liittyen kauppakeskuksen rakentamiseen sekä vuonna 2016 kantakaupungin liito-oravaselvityksen yhteydessä. 2000-luvun alussa kauppakeskuksen alueella oli havaintoja lajista, joiden perusteella oli rajattu lajille soveltuvia ympäristöjä sekä kulkuyhteydet pohjoiseen ja itään. Lahdentien pohjoispuolella oli lajille soveltuvaa ympäristöä (Kuva 2).

28.9.2023

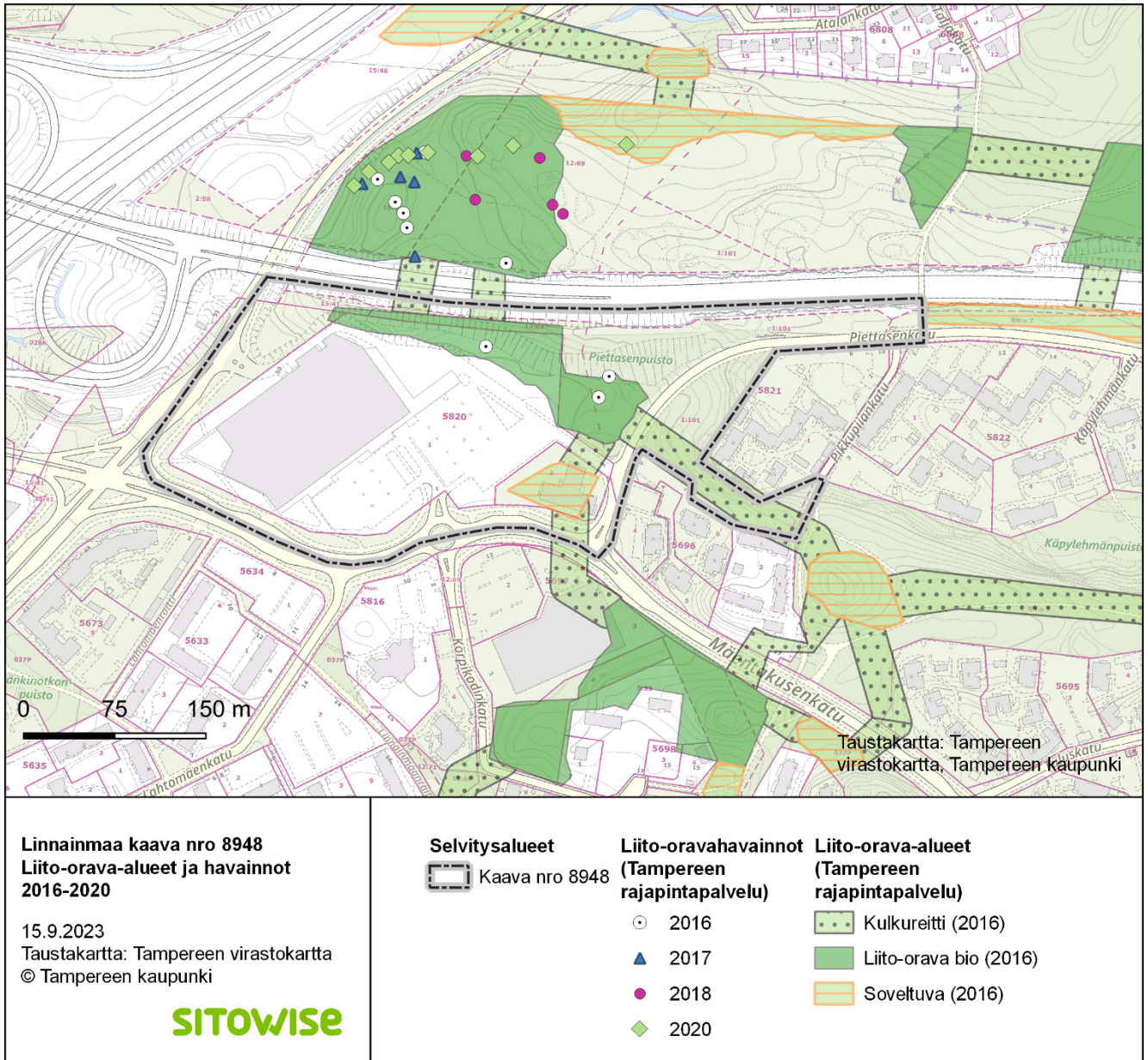
Kuva 2. Liito-orava-alueet vuoden 2005-2006 kartoitustietojen perusteella. Liito-orava-aineistot: Tampereen kaupunki, rajapintapalvelu ja Lajitietokeskus.

Sittemmin selvitysalueelle on rakentunut kauppakeskus, joka on supistanut lajille soveltuviksi arvioituja ympäristöjä. Vuoden 2016 kartoitusten perusteella liito-oravan esiintymiskuva eroaa alueella siis selvästi ympäristön rakentumisen seurauksena. Selvitysalueen pohjoisreuna on lajin esiintymisympäristöä, kuten

28.9.2023

myös Lahdentien pohjoispuoliset alueet. Vielä 2016 selvitysalueelta oli osoitettu yhteys etelään, mutta kyseinen alue on sittemmin rakennettu.

Kuva 3. Liito-orava-alueet ja -havainnot vuodesta 2016 lähtien kartoitustietojen perusteella. Liito-orava-aineistot: Tampereen kaupunki, rajapintapalvelu.

28.9.2023

4.2 Tulokset

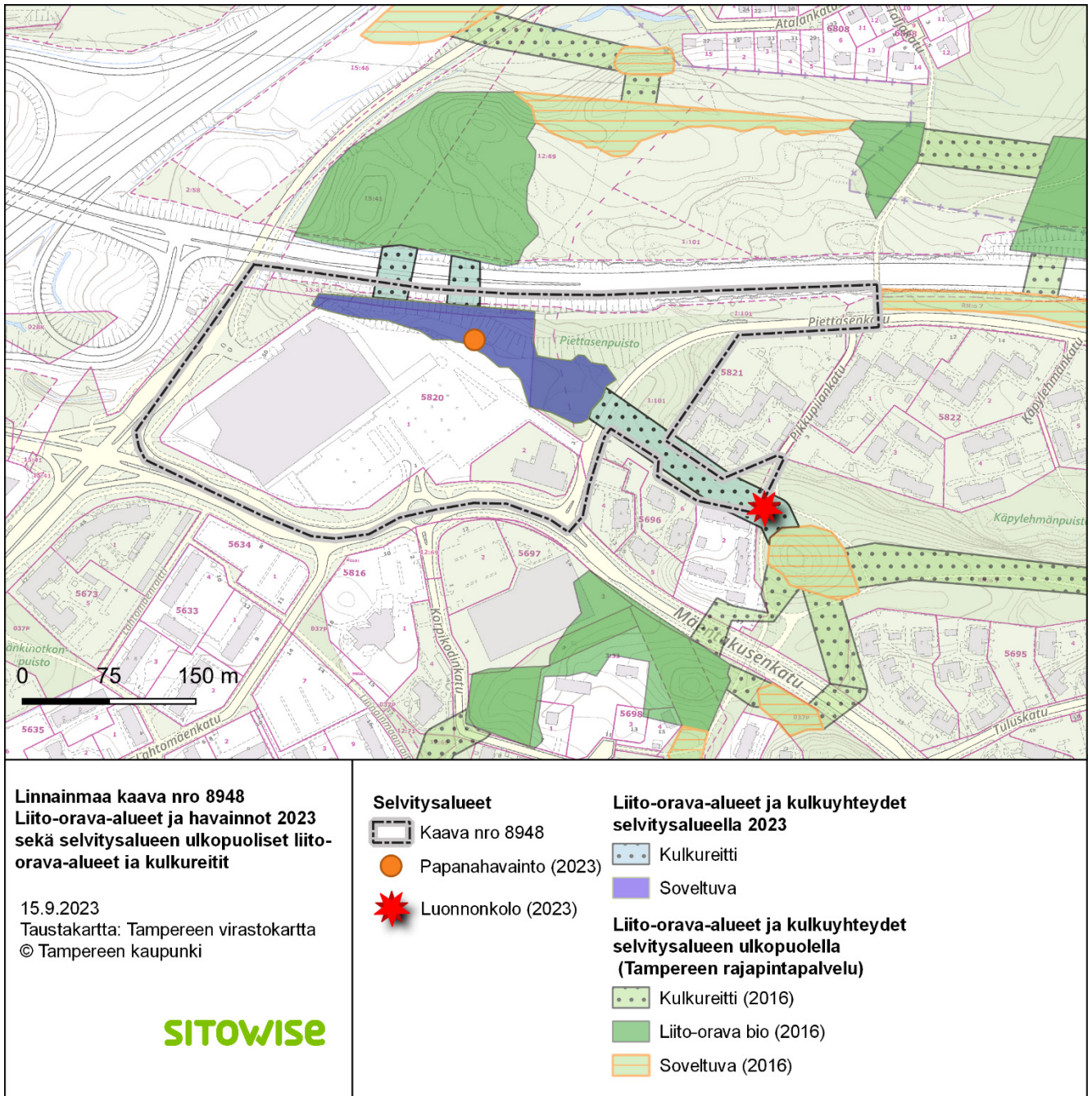
Selvitysalueelta tehtiin liito-oravan papanahavainto 30 cm halkaisijaltaan olevan kuusen tyvellä, jossa oli yksi kuivunut papana. Aiemmin alueelta on tehty havainto runsaasta papanamäärästä hieman idempää, mutta vuonna 2023 laji ei havaintojen perusteella ole oleillut tai pesinyt alueella. Kuivahtanut papana viittaa yksittäisen liito-oravan liikkuneen alueella talvella 2022-2023. Papanahavainto sijoittuu alueelle, joka on aiemmin määritetty lajin elinympäristöksi. Alue on edelleen lajille soveltuvaa, sekapuustoista ympäristöä, jossa on kookasta kuusta ja yksittäisiä haapoja. Aiemmin tehty havainto suuresta papanamäärästä Piettasenpuistosta on saatettu tehdä nykyisin kaatuneen kuusen tyveltä. Kuviolta ei löydetty kolopuita eikä risupesiä. Selvitysalueen itäisimmässä kulmauksessa kulkuyhteyden varrella on kahden varttuneen haavan ryhmä, joista toisessa on luonnonkolo. Papanoita ei kuitenkaan havaittu haapojen ympäristöstä.

Edellä mainitulle elinympäristölle on toimiva kulkuyhteys idän suunnasta kapeaa, asutuksen molemmin puolin rajaamaa metsikköä myöten. Lajilla saattaa olla mahdollisuus liikkua myös Lahdentien poikki, joskaan yhteyttä ei pidetä hyvänä, koska avoimen ympäristön leveys on hieman yli 40 metriä ja erityisesti selvitysalueen puolella puusto on matalahkoa ja yhteys tukeutuu vain yksittäisiin reunapuihin. Lahdentien pohjoispuolella puusto on kookasta tien laidassa.

Tulos kuvaa vuoden 2023 tilannetta. Selvitysalueella ei ollut lajin asuttua elinpiiriä eikä myöskään ruokailualueita. Lajin puuttuminen voi johtua useasta tekijästä: Lähiympäristössä on laadukkaampia, vapaina olleita ympäristöjä tai metsikkö on suppea ja jossain määrin eristynyt, ja siksi asumaton.

28.9.2023

Kuva 4. Liito-oravahavainnot, kolopuut sekä liito-orava-alueet ja kulkuyhteydet 2023 selvitysalueella. Selvitysalueen ulkopuoliset liito-orava-alueet perustuvat aikaisempaan Tampereen kaupungin aineistoon.

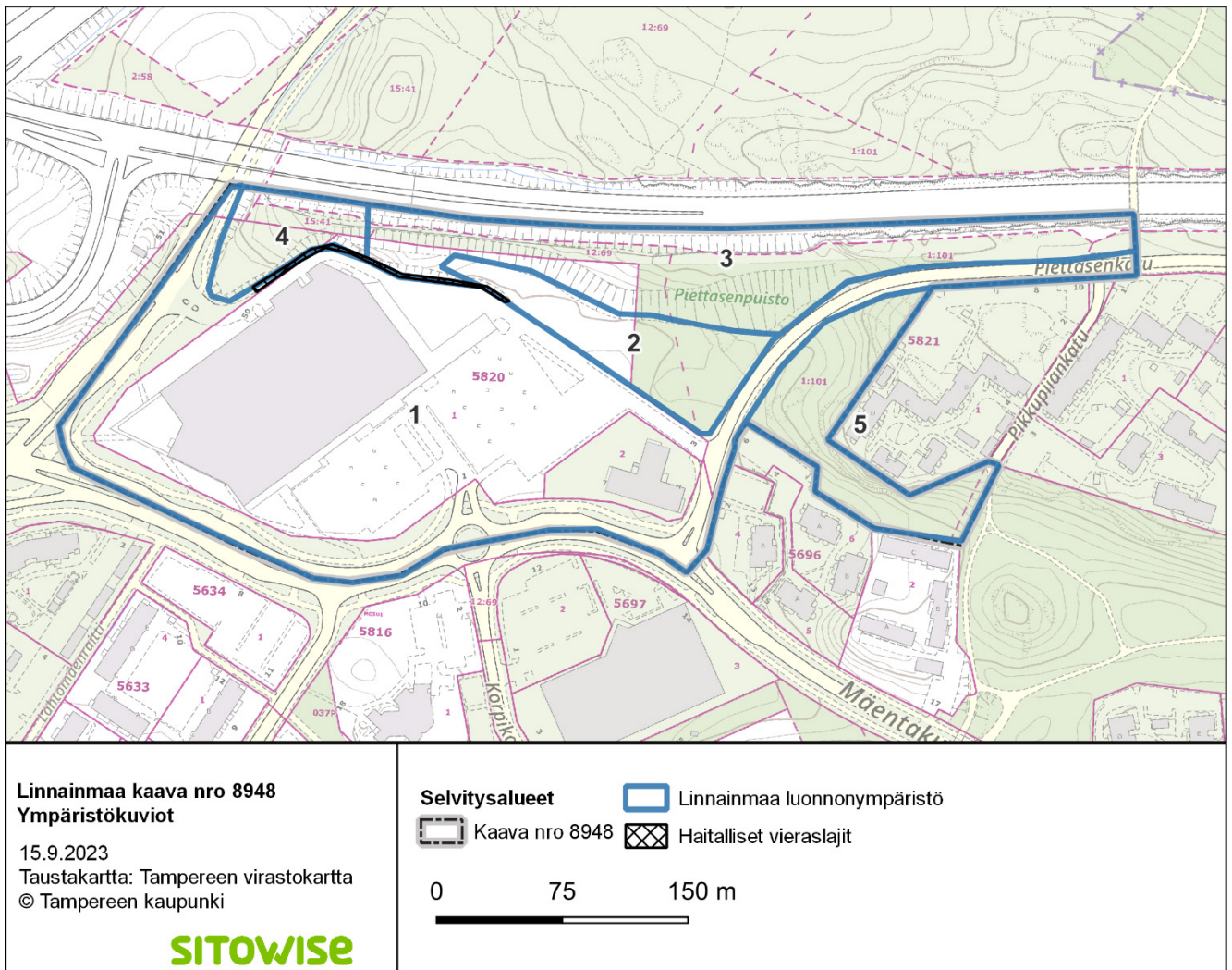

28.9.2023

5 Kasvillisuus ja luontotyytit

Seuraavassa on kuvattu selvitysalueen luonnonpiirteet. Alue on jaettu viideksi eri kuvioksi kuvauksen selkeyttämiseksi (Kuva 5).

Selvitysalue on luonteeltaan ihmistoiminnan muokkaamaa ympäristöä, joka käsittää teiden ja katujen varsien ympäristöjä sekä kauppakeskuksen rakennetun alueen rakennuksineen ja pysäköintialueineen (Kuvio 1). Katujen varret ovat nurmetettuja ympäristöjä, joille on istutettu puurivejä.

Kuva 5. Linnainmaan selvitysalueen kuviot. Numerointi viittaa tekstiin.

28.9.2023

Luonnonympäristöt sijoittuvat kauppakeskuksen pohjois- ja itäpuolelle. Pohjoisia kuvioita luonnehtii muuttuneisuus, joka on seurausta kauppakeskuksen alueen sekä Lahdentien rakentamisesta. Luonnontilaisinta ympäristöä on Piettasenpuisto (kuvio 2). Piettasenpuiston itäosa on erittäin kulunutta tuoreen kankaan kuusimetsää. Metsikössä on myös runsaasti roskaa. Länsiosa on kosteampaa ja rehevämpää ympäristöä luultavimmin penkereestä purkautuvan veden ansiosta. Aluskasvillisuudessa on lehtomaisen kankaan sekametsän lajistoa sekä korpilajistoa, kuten runsaana esiintyvää metsäalvejuurta ja metsäkortetta. Kenttäkerrosta luonnehtivat myös mustikka, käenkaali, leskenlehti sekä paikoin sinivuokko. Kuusen ohella esiintyy yleisesti pihlajaa, raitaa sekä tuomea.

Kuva 6. Piettasenpuiston länsiosassa ympäristö on rehevää, kun taas itäosa on kuivempaa ja voimakkaasti kulunutta.

Kuvio 3 käsittää Lahdentien jyrkkärinteisen reunapenkereen, joka on yläosastaan vadelman, maitohorsman ja vuohenputken luonnehtimaa muuttunutta ympäristöä. Itäisin osa kuvioista on mäntyvaltaista, läntiset osat taas vähäpuustoisia tai raidan luonnehtimaa ympäristöä.

28.9.2023

Kuva 7. Kuvion 3 itäpää on harvaa männikköä. Länsipää on vadelman hallitsemaa ympäristöä.

Kuva 8. Itäosassa kuvio 3 on mäntyvaltaista. Piettosenkadun varressa on niittymäistä ympäristöä pieninä laikkuina.

Kuvio 4 on pieni mäenlaki, jonka reunat on jyrkästi luiskattu. Puustoltaan alue on nuorta mäntysekametsää.

Kuvio 5 Piettosenkadun itäpuolelle sijoittuva metsäalue käsittää tuoreen kankaan kuusikkoa sekä asuinkiinteistöjen väliin sijoittuvan kalliojyrkänteen ja sen alustan tuoreen kankaan koivuvaltaista sekametsää. Metsäalueet ovat kuluneita ja itäisimmässä osassa virpiangervo on levinnyt laajalle alueelle.

28.9.2023

Kuva 9. Kuvion 4 mäenlaki on pengerretty reunoista. Itäreuna on nuorta koivusekametsää.

Kuva 10. Kuvio 5 on itäosastaan kapeaa mänty- ja koivusekametsää, jonka pohjoisreunassa on kalliojyrkäne.

28.9.2023

Kuva 11. Kuvion 5 itäpää on avointa, piha ja joutomaakasvillisuuden luonnehtimaa ympäristöä. Kuvion länsiosa on tuoreen kankaan nuorta sekametsää.

5.1 Huomionarvoiset lajit

Piettasenkadun varressa kasvaa kaksi vuorijalavaa tien länsireunustassa. Vuorijalava on vaarantunut (VU 2019) ja luonnonsuojelulla rauhoitettu.

Selvitysalueen itäinen osa on määritetty lahokaviosammalen ydinalueeksi, ja alueelta on useampia havaintoja lahokaviosammalen itujuväsryhmistä vuodelta 2021. Lahokaviosammal on erittäin uhanalainen (EN 2019) ja luonnonsuojelulla rauhoitettu laji. Uhanalaisten ja rauhoitettujen lajien tiedot on esitetty kartalla (Kuva 12).

Alueelta on aiemmat havainnot jalkasarasta sekä pussikämmekästä. Jalkasaraa on esiintynyt Piettasenpuistossa, mutta lajia ei havaittu. Ympäristö on voimakkaasti kulunut. Pussikämmekkää ei löydetty Piettasenkadun itäpuolelta, joskin lajin esiintyminen alueella on edelleen mahdollista. Kumpikaan laji ei ole uhanalainen.

5.2 Haitalliset vieraslajit

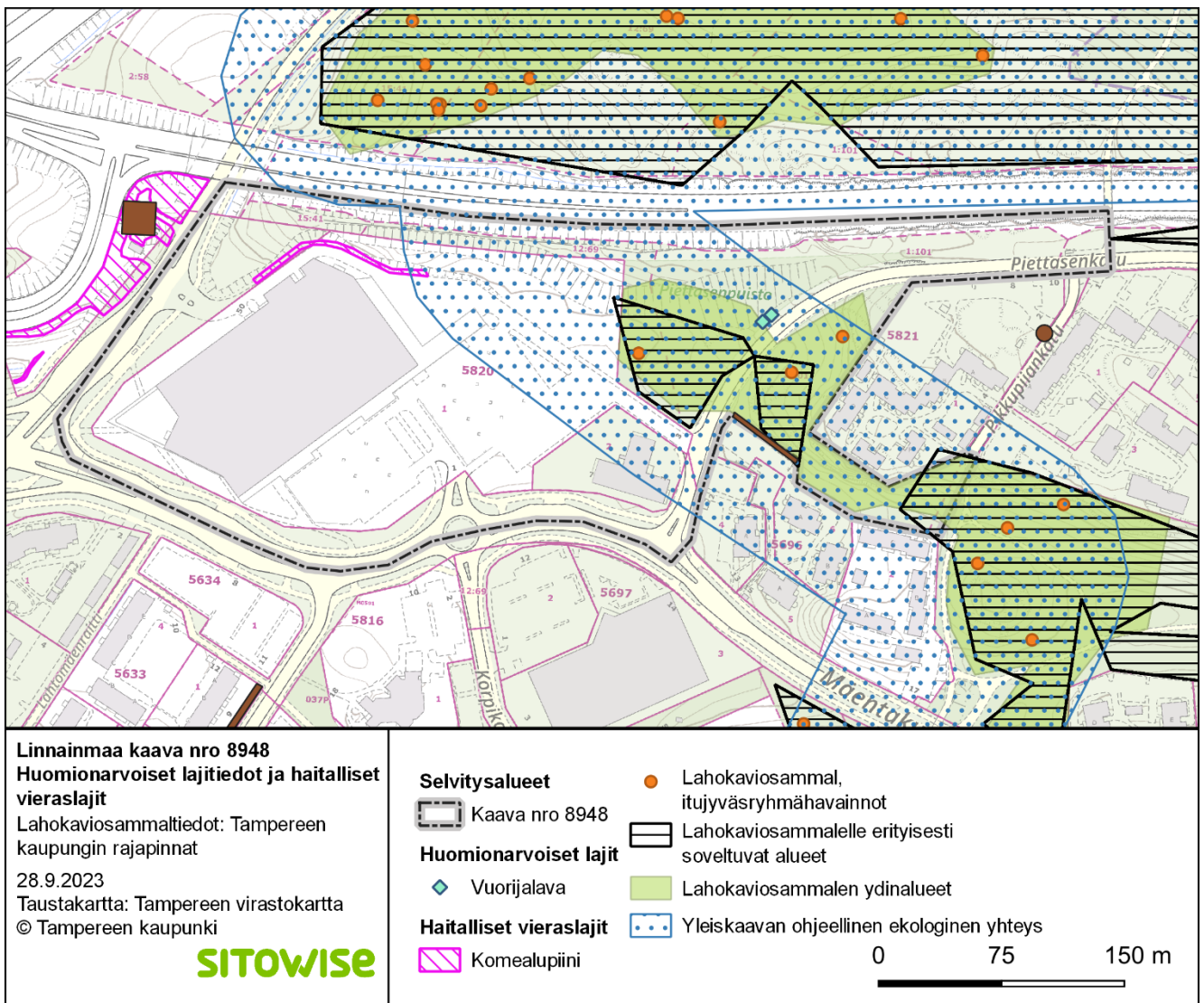
Komealupiinia esiintyy Kauppakeskuksen huoltoalueen reunamalla kapeana kaistaleena (Kuva 12) sekä selvitysalueen länsipuolella laajalti liittymärampin ympäristössä.

28.9.2023

5.3 Ekologiset yhteydet

Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 liitekartalla 2 "Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut" on osoitettu ohjeellinen ekologinen yhteys selvitysalueen poikki Lahdentien pohjoispuolelta Piettäsenpuiston kautta edelleen kaakkoon (Kuva 12).

Kuva 12. Huomionarvoisten lajien havainnot ja haitallisten vieraslajien havainnot selvitysalueella. Kartalla on osoitettu myös lahokaviosammalalueet ja havainnot vuodelta 2021 sekä yleiskaavan liitekartalla osoitettu ohjeellinen ekologinen yhteys.

28.9.2023

6 Yhteenveto

Piettasenpuisto on liito-oravalle soveltuvaa ympäristöä, joskin metsikkönä se on pienialainen. Liito-orava ei ainakaan tällä hetkellä käytä aluetta aktiivisesti. Piettasenpuistoon johtaa kulkuyhteys idästä. Lajilla on mahdollisuus liikkua Lahdentien ylitse tien pohjoispuolella sijaitsevalle elinalueelle, joskin yhteys on heikohko erityisesti Lahdentien eteläpuolen puuston ollessa matalahkoa.

Kasvillisuus selvitysalueella on tyypillistä tienvarsien ja rakennetun ympäristön lajistoa. Metsäkuviot ovat sekapuustoisia ja osin rakentamisen seurauksena muuttuneita sekä paikoin voimakkaasti kuluneita. Selvitysalueella kasvaa luonnonsuojelulla rauhoitetun vuorijalavan kaksi yksilöä Piettasenkadun varressa. Selvitysalueen itäosa on lahokaviosammalen ydinaluetta käsittäen Piettasenpuiston ja sen itäpuoleiset viheralueet. Muita uhanalaisia tai suojeltuja kasvilajeja tai luonnonsuojelulain tai vesilain luontotyyppisiä alueella ei esiinny.

Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 liitekartalla 2 (Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut) kaava-alueelle on merkitty ohjeellinen ekologinen yhteys.

Piettasenpuisto ja sen itäpuoleinen viherkaistale ovat osa ohjeellista ekologista yhteyttä sekä lahokaviosammalen ydinaluetta. Kyseiset alueet soveltuvat myös liito-oravalle vähintään kulkuyhteytenä. Alueen suunnittelussa tulee huomioida ekologinen yhteys sekä lajien elinalueet ja yhteydet.

7 Lähteet

Korte, K. 2006. Linnainmaa, Koilliskeskuksen liito-oravaselvitys 2006. Tampereen kaupunki.

Lajitietokeskus 2023: Suomen Lajitietokeskus. Havaintotiedot selvitysalueelta 20.4.2023.

Ramboll Oy 2016. Tampereen kantakaupungin liito-oravaselvitys 2016. Tampereen kaupunki, Ramboll.

28.9.2023

Ramboll Oy 2020. Tampereen raitiotien seudullinen yleissuunnitelma, vuoden 2020 luontoselvitykset.

Tampereen kaupunki 2023. Tampereen rajapintapalvelut (lajiesiintymät).
20.4.2023.

